

Geenitekniikkafatwa iskee joutsenmerkkiin

(26.2.2013 Jussi Tammissola; julkaistu Talouselämä-lehden Tebatissa)

Pohjoismaisen ympäristömerkin eli niin sanotun Joutsenmerkin vaatimukseen yritetään jälleen ujuttaa geenimuunneltujen kasvilajikkeiden ja niistä valmistettujen tuotteiden kieltoa.

Edellisellä kerralla vastaavaa kieltoa ajettiin paperien ja paperituotteiden kriteereihin. Nyt ovat lausunnolla ehdotukset leipomoiden ja leipätuotteiden kriteereiksi. Jos ehdotus hyväksytään, joutsenmerkityt leivät eivät saa sisältää kasviperäisiä geenimuunneltuja aineksia.

Euroopassa harjoitetun geenimuuntelun vastaisen politiikan perustelut ovat kelvottomia. Ne eivät pohjautu tieteeseen, ja ne myös lyövät korville ympäristömerkin julki lausuttuja tavoitteita.

Tutkijat ovat toistuvasti vedonneet päättäjiin kumotakseen gm-syrjinnän, joka on todellisilta vaikutuksiltaan ihmisille ja ympäristölle vahingollinen – toistaiseksi turhaan.

Joutsenmerkin kieltoa ei sentään perustella terveysasioilla – ovathan aktivistijärjestöjen ”tutkimukset” geeniruoan vaaroista ilmenneet [huijauksiksi](#), kuten viimeksi kohua nostattanut Gilles-Eric Séralinin tapaus.

Geeniruoka on paljon perusteellisemmin tutkittua ja [vähintään yhtä turvallista](#) kuin perinteinen. Joskus se on jopa terveydelle parempaa: esimerkiksi homeiden tuottamaa fumonisiini-myrkkyä on perinteisesti jalostetussa ja luomumaississa jopa [satakertaisia määriä](#) geenimaissiin verrattuna.

Perustelut eivät kestä

Leipomotuotteille aiottujen Joutsenmerkki-kriteerien perustelut ovat saatavissa vain ruotsinkielisinä. [Geenikiellon osalta](#) ne pohjautuvat norjalaisen konsultin muistioon, joka nojautuu lähes kokonaan tieteenulkoisiin käsityksiin ja tieteellisesti kelvottomiin aktivistiryhmien raportteihin.

Kriteeriehdotukset ovat herättäneet hämmästyttä ja suuttumusta myös Ruotsin tutkijapiireissä. Julkisuudessa aktiivisimpien joukossa on ollut Ruotsin kasvinjalostuksen professori Sten Stymne.

Stymnen mukaan ”Geenitekniikkaa koskevaa fatwaa valmistelevat EU:n sisällä fundamentalistit, joille ei ole vertaa tekniikan historiassa. Miksi he yhä jatkavat työtään? Yksikään yritys ei enää halua kehittää geenimuunneltuja siemeniä Eurooppaa varten, julkinen alan tutkimus maanosassa vähenee ja kenttäkokeiden tekeminen on tullut täällä lähes mahdottomaksi.”

Virkahenkilön agenda

Joutsenkriteeriehtotusta esiteltiin ympäristöministeriön seminaarissa 31.1. Tutkijat toivat keskustelussa esiin huolensa ympäristömerkin tilasta. Aiotut, tieteellisesti kestävämmät kriteerit lyövät korville merkin julki kirjoitettuja tarkoituksia ja harhauttavat kuluttajia ympäristölle vahingollisempiin valintoihin.

Ministeriön virkahenkilön vastauksessa vilahti esiin kirjoittamaton, todellinen agenda. Ympäristölogiikan kuivuttua kokoon hän vaati näet geenikieltoa näin: ”Kuluttajilla täytyy olla tuotteita, joista he tietävät, ettei niissä ole käytetty gm-lajikkeita.”

Alan viranomaistahona kyseinen virkailija tietää mainiosti, että EU-säädännössä ja viranomaisvalvonnassa on jo vuodesta 2003 varmistettu, että kaikki gm-kasvilajikkeista peräisin olevat ainesosat on aina selvästi merkitty EU:ssa myytäviin tuotteisiin. Suomessa on jopa lisäksi kehitetty ”gm-vapaudelle” erityismerkintä, jonka valmistajat voivat halutessaan merkitä tuotteisiinsa sellaisesta kiinnostuneita kuluttajia varten Eviran ohjeistuksen mukaan.

Valistunut kuluttaja saa turhaan etsiä muuntogeenisiä tuotteita koriinsa.

Jopa eräillä viranomaisilla näyttää siis olevan tavoitteena paljas, itsetarkoituksellinen geenimuuntelun syrjintä tuotannossa – todellisista ympäristövaikutuksista ja maailman tulevaisuudesta piittaamatta.

Tutkijat vedonneet päättäjiin

Tarvitsemme kipeästi uusia [kestäviä, ekotehokkaita, ravitsevampia ja satoisampia](#) gm-kasvilajikkeita – [luonnonvarojen säästämiseksi](#) sekä ravinnon, energian ja raaka-aineiden turvaamiseksi ihmiskunnalle. Erityisesti näin on, jos olot maailman tärkeimmillä tuotantoalueilla huononevat siihen mittaan kuin ennustetaan.

Tutkijat ovat toistuvasti vedonneet päättäjiin geenimuuntelukiellon torjumiseksi sekä Suomessa että muualla Euroopassa. [333 suomalaista tohtoria](#), joista 220 on vähintään dosentteja, jätti eduskunnalle vetoamuksen tuotantotapojen tasavertaisen rinnakkaiselon puolesta ja geenikieltoa vastaan.

Vetoajissa on muun muassa 27 ekologian, kasvitieteen, genetiikan, jalostuksen, populaatiobiologian ja ympäristönsuojelun professoria, 3 tutkimusjohtajaa, 8 yliopiston dekaania, 12 tutkimuslaitoksen tai -järjestön johtajaa, 13 yliopiston rehtoria, 2 yliopiston kansleria ja yksi tieteen akateemikko.

[Ruotsin johtavat kasvitutkijat](#) ovat julkistaneet vastaavanlaisen vetoamuksen ruotsalaispäättäjille gm-syrjinnän lopettamiseksi varoittaen, että valetiede estää ympäristöystävällisen maatalouden ja metsänhoidon. Kannanoton on allekirjoittanut 41 tutkijaa eli 90 prosenttia niistä kasvitieteen perustutkijoista, joita Ruotsin tutkimusneuvosto rahoittaa.

Kansainvälisesti vastaavanlaisen vetoomuksen on allekirjoittanut [25 nobelistia](#) ja 3 400 tutkijaa.

Geenimuunneltuja kasvilajikkeita ja -tuotteita koskevien vaatimusten [tulee perustua](#) biologisten tieteiden tutkimustuloksiin. Kasvinjalostuksessa ratkaisee [lopputulos](#), ei jalostuksessa käytetty [menetelmä](#).

Jussi Tammisola

Kirjoittaja on maa- ja metsätaloustieteen tohtori, filosofian lisensiaatti ja kasvinjalostuksen dosentti Helsingin yliopistossa.

<http://geenit.fi/Teba260213.pdf> (hyperlinkein varustettu versio)